

Київський національний університет культури і мистецтв

КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Силабус навчальної дисципліни

Назва дисципліни: Конфліктологія та теорія переговорів

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень

Сторінка курсу в Moodle: <https://elearn.knukim.edu.ua/course/view.php?id=2040>

Сторінка дисципліни в електронній бібліотеці:

Викладач: доц. Шевель Інна Петрівна (лекції, практичні заняття, підсумковий контроль).

Опис навчальної дисципліни

«Конфліктологія та теорія переговорів» є вибірковою освітньою компонентою навчального плану, яка дає можливість створити індивідуальну освітню траєкторію та сприяє підготовці фахівців у сфері дипломатії та міжнародних відносин.

Курс передбачає базові знання з актуальних питань конфліктології та побудови продуктивних людських взаємовідносин, формування вмій і навичок вирішення конфліктів у діловій та професійній сферах, міжнародних відносинах, приватному житті. Охоплює сучасні питання проблемного характеру щодо прогнозування й вирішення різних конфліктів у різних сферах соціального життя, що сприятиме розбудові цивілізаційних відносин.

Мета викладання навчальної дисципліни «Конфліктологія та теорія переговорів» полягає в тому, щоб ознайомити студентів із загальною теорією конфлікту як соціального феномену, з поняттями, методами, концепціями теоретичної конфліктології. Діяльність вітчизняних і закордонних організацій свідчить про необхідність знань і навичок у галузі конфліктології, управління, діагностики, профілактики й прогнозування конфліктів. З розвитком ринкових умов і впровадженням конкурентних відносин ці питання набувають усе більшої значимості, оскільки конкуренція являє собою варіант конфліктної ситуації, яка при визначених умовах переростає в конфлікт. Дати студентам цілісне уявлення про теорію і практику дослідження конфліктів, консенсусу, врегулювання і завершення конфлікту як різновиду соціальної взаємодії і комунікації.

Завдання:

- розкрити сутність методів дослідження та управління конфліктами;
- розкрити природу й теорії конфлікту;
- розглянути типологію конфліктів;
- виявити різницю між соціологією конфлікту, психологією конфлікту та конфліктологією.

Предмет: вивчення законів і категорій, що характеризують конфлікт як явище, як різновид поведінки та взаємодії.

Студент повинен **знати:**

- об'єкт та предмет конфліктології;
- сутність конфлікту та його структуру;
- динаміку та причини конфлікту;
- види конфліктів у суспільстві та їх особливості;
- особливості внутрішньоособистісного, міжособистісного та міжгрупового конфліктів.

Студент повинен **уміти:**

- оцінювати місце конфліктології в системі спеціальних наук про людину;
- використовувати технології ефективного спілкування та раціональної поведінки в конфлікті;
- виявляти механізм та причини соціальних конфліктів;
- визначати етапи виникнення конфлікту з метою подальшого його розв'язання.

Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. ІСТОРИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ КОНФЛІКТОЛОГІЇ

Тема 1.1. Історія становлення конфліктології.

Тема 1.2. Характеристика конфлікту як соціального феномена.

Тема 1.3. Типологія конфліктів та їх особливості.

Тема 1.4. Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки в конфліктів.

Тема 1.5. Динаміка розгортання конфлікту.

Розділ 2. ВРЕГУЛЮВАННЯ ТА РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ

Тема 2.1. Стратегія розв'язання конфліктів.

Тема 2.2. Основні способи вирішення конфліктів.

Тема 2.3. Попередження і регулювання конфліктів.

Тема 2.4. Запобігання виникненню конфліктів.

Тема 2.5. Маніпулятивні технології в переговорному процесі та протидія.

Технічне і програмне забезпечення

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет, електронні веб ресурси, технології ЗМК, для: комунікації та опитувань; виконання домашніх завдань; виконання завдань самостійної роботи (перегляд відеоматеріалів з різних соціальних мереж, для вивчення даної теми дисципліни); проходження тестування (поточний, рубіжний, підсумковий контроль).

Програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності Moodle.

Рекомендовані джерела інформації

Публікації науково-педагогічного працівника за темою навчальної дисципліни:

1. Шевель І.П. Сучасний соціальний конфлікт: мікроструктурний підхід Р.Колінза. *Науково-теоретичний часопис. Журнал. Соціологія: теорія, методи, маркетинг.* 2015/3. С.147-152
2. Шевель І.П. Культурний розвиток соціальних конфліктів та соціальних рухів. Львівський національний університет імені Івана Франка. Вісник Львівського університету. *Серія соціологічна.* Вип.9. 2015. С.66-72.
3. Шевель І.П. Культурний розвиток соціальних конфліктів. Чорноморський державний університет ім. Петра Могили. *Наукові праці: Науково-методичний журнал.* Вип.246. Том 258. *Серія «Соціологія».* Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. С.38-42
4. Шевель І.П. Проблемні аспекти мультикультурних конфліктів в сучасному українському суспільстві. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки.* №1(32) 2017 р. с. 167-170.
5. Шевель І.П. Соціальний конфлікт як життєва сила демократії та джерело політичної модернізації за С.Ліпсетом. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки.* №3-4 (34 - 33) 2017 р. с. 158-162.
6. Шевель І.П. Соціальний конфлікт як феномен соціологічного пізнання. *Науковий журнал ГАБІТУС.* Причорноморський науково-дослідний інститут економіки і інновацій. Випуск 5, Одеса, 2018. с.105-108.
7. Шевель І.П. Використання новітніх методів збору та аналізу соціологічних досліджень соціокультурних процесів. *Соціологічні виміри суспільства.* Зб. наук. праць. К.: Інститут соціології НАНУ. 2018. с.325-335.
8. Шевель І.П. Соціокультурна роль та аналіз соціальних конфліктів. *Науковий журнал ГАБІТУС.* Причорноморський науково-дослідний інститут економіки і інновацій. Випуск 6, Одеса, 2018. с.137-140.
9. Шевель І.П. Толерантність як спосіб вирішення конфліктів і запобігання їм. *Науковий журнал ГАБІТУС.* Причорноморський науково-дослідний інститут економіки і інновацій. Випуск 7, Одеса, 2018. с.71-74.
10. Шевель І.П. Попередження соціальних конфліктів за допомогою толерантності. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки* №2(37) 2018р. с.84-89.
11. Шевель І.П. Нові соціальні конфлікти та їх соціокультурний розвиток. *Науковий журнал ГАБІТУС.* Причорноморський науково-дослідний інститут економіки і інновацій. Випуск 8, Одеса, 2019. с.81-84.
12. Шевель І.П. Протистояння культурних ідентичностей у сучасному українському суспільстві. *Науковий журнал ГАБІТУС.* Причорноморський науково-дослідний інститут економіки і інновацій. Випуск 12, Том 1, Одеса, 2020. с.132-135.

13. Шевель І.П. Ціннісні протистояння як вияв соціального конфлікту. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики*. Класичний приватний університет, Запоріжжя, 2021. Вип.89. С.133-137. URL: <http://sotech-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/89/15.pdf>.
14. Шевель І.П. Соціальні напруження на соціальні зміни та соціальні реалії як фактор сьогодення. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. Національний університет юридична академія. Одеса, 2021. Вип 28. С.46-49. URL: <http://apfs.onua.edu.ua/index.php/APFS/article/view/946>
15. Лікарчук Н. В., Лікарчук Д. С., Шевель І. П. Основні аспекти етнічних конфліктів. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*: зб. наук. пр. Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2021. Вип. 7. С. 39-54. URL: <http://international-relations.knukim.edu.ua/article/view/233220>

Основна література:

1. Зарицька В. В. Психологія конфлікту: навч. посіб. Клас. приват. ун-т. - Запоріжжя. Одеса : Гельветика, 2019. 379 с.
2. Іжнін І.І. Міжнародні конфлікти (кінець ХІХ - перша половина ХХ століття): підручник. Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2019. 448 с.
3. Конфліктологія та медіація : навчальний посібник /В.І. Докаш. Чернівці. Львів: Видавництво «Новий Світ 2000», 2021. 249 с. ISBN 978-617-7519-83-5
4. Пірен М.І. Конфліктологія: Підручник. Київ: МАУП, 2003. 360 с.
5. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. *Навчальний посібник*. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.
6. Соціальні конфлікти. Словник-довідник / С. О. Гарькавець. Сєверодонецьк : СНУ, 2020. 120 с
7. Хрестоматія по конфліктології: У 3-х т. Т.1 / Укл. В.М. Ніколаєвський (відп.ред), І.Ю.Косуля, О.О.Гужва. Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2009. 552с.

Допоміжна література:

1. Дарендорф Р. Элементы теории социального конфликта /Социологические исследования. 1994. №5.
2. Інтерпретації російсько-українського конфлікту в західних наукових і експертноаналітичних працях / [В. Кулик та ін.] ; за ред. Володимира Кулика ; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. Київ : ІПіЕНД, 2020. 325 с.
3. Карамушка Л.М. Психологія управління: Навч. посібник. Київ: Міленіум, 2003. 344 с.
4. Коваленко Б.В., Пирогов А.И., Рыжов О.Л. Политическая конфликтология. Москва: Ижица, 2002.
5. Козер Л.А. Функции социального конфликта. Москва, 2000.
6. Конфліктологія: Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. ; уклад.: М. М. Дученко, О. А. Шевчук. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2020. 88 с.

7. Омельченко В. В. Соціальна психологія та конфліктологія: навч. посіб. Ч. 2 : Конфліктологія. Харків : ХНУРЕ, 2020. 64 с.
8. Політичні конфлікти та кризи: мобілізаційні чинники громадянської активності: монографія / [Г. П. Щедрова та ін.] ; Ун-т ім. Альфреда Нобеля. Дніпро : Ун-т ім. А. Нобеля, 2019. 199 с
9. Світова гібридна війна : український фронт : монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна. К. : НІСД, 2017. 496 с.
10. Шевель І.П. Соціальні напруження на соціальні зміни та соціальні реалії як фактор сьогодення. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. Національний університет юридична академія. Одеса, 2021. Вип 28. С.46-49. URL: <http://apfs.onua.edu.ua/index.php/APFS/article/view/946>
11. Лікарчук Н. В., Лікарчук Д. С., Шевель І. П. Основні аспекти етнічних конфліктів. Міжнародні : теоретико-практичні аспекти: зб. наук. пр. Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2021. Вип. 7. С. 39-54. (1,2 д.а.Ї0,4 д.а.) URL:<http://international-relations.knukim.edu.ua/article/view/233220>
12. Шевель І.П., Лікарчук Д.С. Міжнародні конфлікти як фактор неефективної комунікації. *Імідж і репутація: сучасні тенденції і виклики*. Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 18-19 берез. 2021 р. / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2021. С.99-106.

Інформаційні ресурси в Інтернет:

1. Бібліотека Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. URL: <http://www.univ.kiev.ua>
2. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.kiev.ua>
3. Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника. URL: <http://www.lsl.lviv.ua/>
4. Наукова бібліотека ім. М.Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. URL: www.library.univ.kiev.ua
5. Наукова бібліотека Національного університету - Києво-Могилянська академія. URL: <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>, <http://www.library.ukma.kiev.ua>
6. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
7. Національна історична бібліотека України. URL: <http://www.dibu.kiev.ua/>
8. Національна Парламентська бібліотека України. URL:<http://www.nplu.kiev.ua/>
9. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. Законодавство України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
10. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка. URL:<http://korolenko.kharkov.com/>

Політика вивчення навчальної дисципліни

Політика курсу «Конфліктологія та теорія переговорів» потребує теоретичного та практичного вивчення. Під час практичних занять створюється

творчий простір для формування практичних умінь і навичок, передбачає робота в колективі.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в дистанційному (он-лайн) режимі за погодженням із керівником курсу, з презентуванням виконаних завдань під час консультації викладача.

На заняттях дотримуватись правил роботи у групі, шанобливо ставитись до поглядів один одного, відкритим до конструктивної критики.

На заняттях вітаються прояви креативності та індивідуальний підхід до кожного здобувача вищої освіти.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

При оцінюванні враховується активність і відвідуваність занять, яка є обов'язковим компонентом оцінювання і за яке нараховуються бали.

Всі види робіт необхідно виконувати в обговорені строки.

Питання щодо курсу можна задати викладачу через мережу Facebook, Viber, WhatsApp, Telegram або E-mail.

Презентації та виступи мають бути авторськими оригінальними.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в дистанційному (он-лайн) режимі за погодженням із керівником курсу, з презентуванням виконаних завдань під час консультації викладача.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Ліквідація заборгованості відбувається протягом 1 тижня після встановленого терміну. Завдання, які не виконані у встановлений термін, оцінюються викладачем в межах 50% звичайної оцінки.

Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет ресурсів та інших джерел інформації студент повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 30%.

У разі виявлення факту плагіату студент отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання.

Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Розробник силабусу
навчальної дисципліни

Завідувач кафедри

Силабус затверджено

на засіданні кафедри міжнародних відносин

від 30.08.2021 р., протокол № 1

І. П. Шевель

І. О. Костиря